N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 20 april 1894, kl. 7 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel, omfattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

(1:a U. A.)

Pensionsstaten.

1:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att Riksdagen måtte *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp samt till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående bevilja ett ordinarie förslagsanslag å 1,540,000 kronor, *dels* vid bifall härtill medgifva, att anslaget måtte under benämning »*anslaget för upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner*» under riksstatens nionde hufvudtitel uppföras näst efter det till arméns pensionskassa utgående anslaget till bidrag till pensionering af enkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar, *dels ock* såsom vilkor för anslagets utgående stadga, att arméns pensionskassa skall vara skyldig att, så länge detsamma till oförminskadt belopp funnes i riksstaten uppfördt, afstå från de kassan tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna.

Angående anslaget för upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner. [1.]

Af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 8 december 1893 (bil. 1 sid. 12—15) inhemtas, bland annat, att direktionen öfver arméns pensionskassa uti ett den 22 sist-

lidne november afgifvit utlåtande angående anslag till ifrågavarande ändamål för år 1895 icke ifrågasatt någon förhöjning i anslagets belopp. Den tidpunkt, yttrade direktionen, syntes allt mera närma sig, då, enligt de med hänsyn till förutvarande härorganisation gjorda beräkningar, jemvigt emellan tillkomst och afgång å pensionsstaten komme att uppnås, och det syntes direktionen under sådana förhållanden ej vara skäl att för år 1895 genom höjning af anslaget bereda ökade medel för pensioneringen, helst tillkomsten eller afgången inom pensionärerne det ena året i hvarje fall kunde ställa sig fördelaktigare eller ogynsammare än det andra och stor svårighet följaktligen måste möta att i det närmaste två år i förväg på siffran angifva det anslagsbelopp, som kunde varda af nöden. Deremot ansåge direktionen anslaget böra å ordinarie stat uppföras och hemstälde följaktligen, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå 1894 års Riksdag, att ett förslagsanslag å samma belopp, som för år 1894 blifvit anvisadt, eller å 1,540,000 kronor måtte för ofvannämnda ändamål anvisas att från och med år 1895 å ordinarie stat utgå.

Lika med direktionen hade föredragande departementschefen ansett sig kunna antaga, att anslagets belopp för år 1895 kunde bestämmas till samma belopp som för år 1894 eller till 1,540,000 kronor. Dermed borde emellertid äfven vara afgjord frågan, huru vida anslaget fortfarande skulle såsom extra anslag bibehållas eller å ordinarie stat uppföras. Anledningen dertill, att ett anslag af förevarande beskaffenhet, som hade till ändamål att tillgodose ett ständigt återkommande af Kongl. Maj:t med Riksdagen godkändt behof, det oaktadt blifvit å extra ordinarie stat uppfördt, måste nemligen helt naturligt sökas i den omständigheten, att anslaget, efter hvad man förutsåg, skulle komma att under en jemförelsevis lång tidsperiod tarfva ständiga förhöjningar, men då numera kunde antagas, att någon höjning af detsamma icke under de närmaste årens statsregleringar blefve af nöden, ansåge departementschefen deraf också blifva en följd, att anslaget lika väl som motsvarande för civilstatens och flottans med flera staters pensionsreglering afsedda statsbidrag borde å ordinarie stat uppföras.

Af det förhållande att ifrågavarande anslag, hvilket hittills till följd af de växande utgifterna för arméns pensionering måst år efter år förhöjas, icke synes för nästkommande år behöfva ytterligare ökas, har utskottet icke funnit tillräcklig anledning antaga, att tiden nu skulle vara inne för anslagets uppförande å ordinarie stat, helst af statsrådsprotokollet inhemtas, att anslaget, som för innevarande år höjts med 20,000 kronor, sannolikt kommer att detta år visa ett öfverskott af omkring 25,000 kronor, utan torde anslaget tills vidare likasom hittills böra uppföras å extra stat.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen å extra stat för år 1895 anvisar ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående.

Angående kostnaden för förvaltningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt under år 1895. [2.]

2:o. Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen, i afseende å kostnaderna för *småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts* förvaltning och verksamhet under år 1895, måtte medgifva, att Kongl. Maj:t måtte för sistnämnda år bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blefve erforderliga; samt att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel måtte af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke vore att tillgå, anvisas utaf tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året inginge, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 2) har af herr *Carl Pettersson* m. fl. föreslagits, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att till mom. 1 § 10 af Kongl. Maj:ts reglemente för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt måtte fogas ett tillägg af följande lydelse: *Denna sammanläggning och reduktion anställes dock icke med afseende på lärarne i de församlingar, i hvilkas undervisningstid Kongl. Maj:t medgifvit inskränkning, så vida dessa lärare årligen undervisat hela den tid, Kongl. Maj:t dem föreskrifvit.*

Derjemte har herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, med hvilken herr *A. Hansson* i Solberga m. fl. instämt, i en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 25) föreslagit, att Riksdagen för sin del ville besluta, att § 10 i Kongl. Maj:ts reglemente för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 22 juni 1892 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

§ 10.

Tjenstår räknas med afseende på rätt till understöd såsom fullt, derest läraren derunder tjenstgjort 8 kalendermånader eller 34 $^1/_2$ veckor. Med de

år, under hvilka läraren möjligen undervisat kortare tid, verkställes en sammanläggning och reduktion, med beräkning af 8 månader på hvarje år; *dock må för lärare vid skolor, hvilka till följd af särskilda ortförhållanden åtnjuta lönetillskott af allmänna medel åt sina lärare såsom för full tjenstgöring, oaktadt den årliga undervisningstiden understiger 8 månader, tjenstårets längd beräknas i enlighet med den för nämnda lönetillskotts åtnjutande fastställda årliga undervisningstiden.*

Med afseende på rätt till understöd beräknas hel tjenstgöring omfatta minst 20 undervisningstimmar i veckan.

I lärares tjenstetid inräknas all hel tjenstgöring i sådan beställning vid de till den allmänna folkundervisningen hörande skolor, för hvars innehafvares aflönande tillskott af allmänna medel åtnjutits.

Förenämnda § är för närvarande af följande lydelse:

»Tjenstår räknas med afseende på rätt till understöd såsom fullt, derest läraren derunder tjenstgjort minst 8 kalendermånader eller 34½ veckor. Med de år, under hvilka läraren möjligen undervisat kortare tid, verkställes en sammanläggning och reduktion, med beräkning af 8 månader på hvarje år.

Med afseende på rätt till understöd beräknas hel tjenstgöring omfatta minst 20 undervisningstimmar i veckan.

I lärares tjenstetid inräknas all hel tjenstgöring i sådan beställning vid de till den allmänna folkundervisningen hörande skolor, för hvars innehafvares aflönande tillskott af allmänna medel åtnjutits.»

Till stöd för den af herr C. Pettersson m. fl. väckta motionen är deri bland annat anfördt, att Kongl. Maj:t flerfaldiga gånger och senast den 8 april 1892 medgifvit, att en del församlingar i öfre Dalarne — till ett antal af 22 — med afseende på vissa egendomliga förhållanden fått rätt till kortare läsetid i sina skolor, än i lag vore stadgadt, utan att församlingarne derigenom lede minskning i lönetillskott af allmänna medel för sina lärare. Denna inskränkta läsetid vore olika i antydda församlingar, vanligtvis 26 veckor, men i några 24; och i en (Sollerön) utgjorde småskolornas årliga undervisningstid endast 22 veckor.

Enligt § 7 af nämnda reglemente egde, fortsätta motionärerna, hvarje understödsberättigad lärare rätt till helt understöd, 150 kronor, då han räknade 30 tjenstår; men enligt § 10 skulle en reduktion i visst fall göras i tjenstårsberäkningen, hvarigenom inträffade, att t. ex. en småskolelärare i Jerna, der undervisningstiden vore 26 veckor, skulle förete 40 tjenstår, innan han vore berättigad till helt understöd; ännu sämre stälde sig förhållandena å Sollerön, der en lärare måste tjenstgöra 47 år, innan han finge nämnda rätt, och således blefve 72 år gammal, om han tillträdde sin befatt-

ning vid 25 års ålder. Derom vore väl icke så mycket att säga, om icke lärarne vore i vederbörlig ordning antagna och säkert äfven villiga att undervisa sina 8 månader samt Kongl. Maj:t förklarat, att församlingarne vore lika berättigade till statsbidrag för dem, som de församlingar, hvilkas lärare undervisade hela den i lag föreskrifna tiden. Stor vore också, enligt motionärernas förmenande, obilligheten, att ifrågavarande lärare skulle å sin lilla lön vidkännas ett årligt afdrag under 10 eller 17 år längre än sina embetsbröder med utsigt att, utarbetade som de naturligtvis vore vid 60 à 70 års ålder, måhända aldrig komma i åtnjutande af ålderdomsunderstöd. Och det vore intet ringa antal, för hvilket denna mörka framtidsutsigt visade sig, ty summan af de lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor äfvensom biträdande lärare vid folkskolor uppginge allenast i de församlingar i Dalarne, hvarom ofvan berörda kongl. bref handlade, till icke mindre än nära 300; och möjligen funnes äfven annorstädes i riket församlingar, som kommit i åtnjutande af dylik dispens beträffande undervisningstiden.

I den af herr O. A. Ericsson väckta motionen har motionären anfört, att de egendomliga förhållanden, som i mer än ett afseende vore rådande i öfre Dalarne, såsom t. ex. de om vår och höst brukliga fäbodeflyttningarna m. fl. dylika omständigheter, som menligt inverkade på en ordentlig skolgång, derest läsåret utsträcktes till den i lag i allmänhet bestämda tiden, hade, uppå ansökan af vederbörande kommuner, gifvit Kongl. Maj:t anledning medgifva dessa kommuner rätt till erhållande af bidrag af allmänna medel till aflöning åt sina småskolelärare och lärarinnor, oaktadt skolorna hållits öppna kortare tid än rätt till dylikt bidrag i allmänhet medgåfve. Lärare och lärarinnor i dessa skolor egde således enligt ordalydelsen i ofvannämnda stadgande icke rätt att tillgodoräkna sig hvarje läsår såsom fullt tjenstår, utan deras antal läsår måste underkastas en sammanläggning och reduktion med beräkning af 8 månader på hvarje tjenstår, hvaraf följde, att lärare och lärarinnor på trakter, der skoltiden betydligt vore förkortad, knappt hade utsigt att någonsin blifva berättigade till ålderdomsunderstöd, hvilket näppeligen vore Riksdagens mening, då Riksdagen godkände detta stadgande.

Då emellertid undervisningen i dessa skolor varierade mellan 24, 26, 28, 30 à 32 veckor om året, beroende på de olika förhållandena på hvarje område, och tjenstgöringen för hvarje lärare eller lärarinna omfattade omkring 30 timmar i veckan, framginge, enligt motionärens åsigt, tydligt, att, i den händelse sammanläggningen och reduktionen fått verkställas efter antal undervisningstimmar, de flesta af dessa lärare eller lärarinnor fått flera tjenstår än de, hvilka enligt omnämnda stadgande få tillgodoräkna sig ett tjenstår på 8 månader med endast 20 undervisningstimmar per vecka.

Uppenbart vore således fortsätter motionären, att omnämnda lärares, missnöje med ifrågavarande stadgande vore berättigadt, så mycket mera som så väl lärare som skoldistrikt årligen finge erlägga full, stadgad afgift till anstalten; och då dertill komme, att allra minst läraren hade någon orsak till läsårets inskränkning, utan detta endast berodde på särskilda lokala omständigheter, och dessa af den beskaffenhet, att Kongl. Maj:t pröfvat skäligt medgifva dessa skoldistrikt rätt att utbekomma vanligt lönetillskott af allmänna medel, syntes oaktadt denna inskränkning rättvisa och billighet fordra, att lärare eller lärarinnor i dylika skolor erhölle rätt att tillgodoräkna sig ett tjenstår för hvarje helt läsår. Ett dylikt medgifvande borde så mycket lättare låta sig göras, som derigenom ingen afsevärd ökning i anstaltens stat kunde ifrågakomma.

Emot Kongl. Maj:ts förevarande framställning, hvilken öfverensstämmer med hvad 1892 och 1893 årens Riksdagar i ämnet beslutit, har utskottet icke haft något att erinra.

Beträffande åter motionärernas omförmälda förslag har utskottet visserligen ansett ej allenast hvad motionärerna anfört utan äfven tillbörlig hänsyn till antalet undervisningstimmar i hvarje vecka möjligen böra föranleda ändring i reglementet af den 22 juni 1892 för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt i det af motionärerna antydda syfte. Då emellertid före vidtagande af förändring i en författning, hvilken så nyligen utfärdats som den nyssnämnda, torde erfordras en fullständigare utredning i ärendet än den, som nu föreligger, har utskottet icke ansett sig för närvarande böra tillstyrka Riksdagen att vidtaga någon åtgärd för en sådan ändrings åvägabringande.

Utskottet hemställer derför:

a) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas; samt

b) att herrar C. Petterssons m. fl. och O. A. Ericssons förenämnda motioner ej för närvarande må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Angående anslagen under pensionsstaten.

3:o. I afseende å de i nu gällande riksstat med tillsammans 1,314,898 kronor uppförda anslagen under pensionsstaten hemställer utskottet,

att dessa anslag må i riksstaten för år 1895 uppföras med oförändrade belopp.

Allmänna indragningsstaten.

4:o. På derom af fångvårdsstyrelsen gjord framställning har Kongl. Maj:t föreslagit, att vaktkonstaplarne vid kronoarbetsstationen å Borghamn *Anders Carlsson, Per Johan Jarl* och *Frans Oskar Dahl* måtte berättigas att från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur fångvårdens tjenst dem beviljades, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära fyllnadspensioner till belopp af, Carlsson och Jarl hvardera 478 kronor samt Dahl 370 kronor. *Angående pensioner för vaktkonstaplarne A. Carlsson, P. J. Jarl och F. O. Dahl.* [3.]

Af det vid statsverkspropositionen bilagda protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 8 december 1893 (bil. 3 sid. 26) inhemtas:

beträffande *Carlsson:* att han vore född den 31 mars 1816; år 1835 antagits till grenadier vid andra lifgrenadierregementet, der han sedermera i sjutton år tjenat som korpral; år 1872 undfått afsked från regementet med det vitsord, att han i tjensten sig troget och utmärkt väl skickat; den 23 februari 1873 anstälts som vaktkonstapel vid kronoarbetsstationen å Borghamn, å hvilken beställning han den 5 september 1878 erhållit fångvårdsstyrelsens förordnande, och den 1 mars 1889 af fångvårdsstyrelsen tillagts utmärkelsetecken för långvarig och berömlig tjenstgöring; varande Carlsson, som från Vadstena krigsmanshuskassa åtnjöte en årlig pension af 72 kronor, enligt läkares intyg, behäftad med lungemphysem och kronisk bronchialkatarrh samt oförmögen att längre uppehålla sin tjenst;

beträffande *Jarl:* att han vore född den 30 oktober 1822; år 1842 antagits till grenadier och år 1866 till korpral vid första lifgrenadierregementet; att han år 1875 afgått ur krigstjensten med det vitsord, att han sig troget och väl skickat; den 9 juli 1873 anstälts som vaktkonstapel vid förutnämnda kronoarbetsstation, å hvilken anställning han den 5 september 1878 erhållit fångvårdsstyrelsens förordnande, och den 1 mars 1889 af fångvårdsstyrelsen tillagts utmärkelsetecken för långvarig och berömlig tjenstgöring; äfvensom att Jarl från Vadstena krigsmanshuskassa åtnjöte en årlig pension af 48 kronor, hvilken från och med halfåret näst efter det, under hvilket han fyller 72 år, höjts till 72 kronor årligen, samt enligt läkares intyg till följd af kronisk rheumatism och kronisk bronchialkatarrh vore oförmögen att längre uppehålla sin tjenst;

samt beträffande *Dahl:* att han vore född den 29 oktober 1824; år 1840 antagits till afdelningstrumpetare, år 1851 till förste konstapel samt år 1857 till sergeant vid Göta artilleriregemente; att han år 1873 erhållit afsked ur krigstjensten med vitsord, att han i allmänhet ådagalagdt ett godt uppförande; den 29 mars 1873 anstälts som vaktkonstapel vid kronoarbets-

stationen å Borghamn, å hvilken beställning han den 5 september 1878 erhållit fångvårdsstyrelsens förordnande, och den 1 mars 1889 af fångvårdsstyrelsen tillagts utmärkelsetecken för långvarig och berömlig tjenstgöring; samt att Dahl, som från de under direktionens för arméns pensionskassa förvaltning stälda medel åtnjöte en årlig pension af 180 kronor, lede, enligt läkares intyg, af hjertfel och deraf beroende andfåddhet samt vore oförmögen att längre uppehålla sin tjenst.

I sin framställning i ämnet hade fångvårdsstyrelsen, under erinran att den vid kronoarbetscorpsen anstälda bevakningspersonalen icke vore uppförd å den vid 1882 års riksdag fastställda lönestat för en del fångvårdsbetjente, vidare anfört:

att Carlssons, Jarls och Dahls vederlikar, som å ordinarie stat uppbure sin aflöning, vore vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjenstår, deraf minst 20 i fångvårdens tjenst, berättigade att från allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp motsvarande lönen jemte innehafvande ålderstillägg;

att enligt den vid 1890 års riksdag för en del betjente vid fångvårdsanstalterna fastställda nya lönestaten, hvilken med 1891 års ingång trädt i tillämpning, vaktkonstapel vid central fångvårdsanstalt åtnjöte lön 400 kronor, tjenstgöringspenningar 300 kronor samt ålderstillägg 75 kronor efter fem och ytterligare 75 kronor efter tio års tjenstgöring, hvadan alltså pensionen utgjorde för vaktkonstapel, som åtnjöte båda ålderstilläggen, 550 kronor;

att 1889, 1890 och 1891 årens Riksdagar beviljat underofficeren vid kronoarbetsstationen å Tjurkö C. A. L. Uggla och underofficeren vid kronoarbetskompaniet å Vaxholm A. G. Lagergren pensioner samt underofficeren vid nyssnämnda kronoarbetsstation J. Melén fyllnadspension till enahanda belopp, som skulle dem tillkommit, om de innehaft underofficersbefattningar vid fångvårdsanstalter, för hvilka lönerna blifvit å ordinarie stat uppförda;

att Carlsson, Jarl och Dahl, hvilkas aflöning utginge från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, jemlikt Kongl. Maj:ts bref den 28 november 1890 åtnjöte samma löneförmåner som deras vederlikar å ordinarie stat eller lön 400 kronor, tjenstgöringspenningar 300 kronor och två ålderstillägg hvartdera å 75 kronor;

att de uppfyllt de för deras nämnde vederlikar för rätt till pension å allmänna indragningsstaten stadgade vilkor;

samt att, derest de å allmänna indragningsstaten för sin återstående lifstid erhölle årliga fyllnadspensioner, Carlsson och Jarl hvardera 478 kronor samt Dahl 370 kronor, de skulle med inberäkning af det bidrag, de åtnjöte från Vadstena krigsmanshuskassa eller arméns pensionskassa, i pension er-

hålla samma belopp, som tillkomme vid fångvården anställd, å ordinarie stat uppförd vaktkonstapel eller 550 kronor årligen.

Statskontoret, som varit i ärendet hördt, har tillstyrkt fångvårdsstyrelsens framställning under erinran, bland annat, att Carlsson, Jarl och Dahl hvar för sig uppnått en högre lefnadsålder och varit längre tid i statens och fångvårdens tjenst anstälde, än som vore föreskrifvet i afseende på deras vederlikars vid centralfängelserna rätt till pension.

Enligt hvad sålunda inhemtas, innebär Kongl. Maj:ts förevarande framställning, att ifrågavarande vaktkonstaplar Carlsson, Jarl och Dahl skola erhålla fyllnadspensioner till sådana belopp att dessa tillsammans med de pensioner, som de uppbära eller blifva berättigade att uppbära från arméns pensionskassa eller Vadstena krigsmanshuskassa, uppgå för hvar och en af dem till samma belopp, hvarmed högsta pension till *ordinarie* vaktkonstapel vid de centrala fångvårdsanstalterna utgår, eller således till 550 kronor årligen. Med hänsyn till ifrågavarande tre vaktkonstaplars långvariga och väl vitsordade tjenstgöring samt höga lefnadsålder har utskottet visserligen ansett skäligt, att vid deras entledigande någon fyllnadspension dem beviljas, men då de icke synas böra hafva anspråk på samma pensionsförmåner som sina å ordinarie stat uppförda vederlikar vid fångvården, har utskottet funnit de föreslagna fyllnadspensionerna böra bestämmas till 400 kronor för Carlsson, likaledes 400 kronor för Jarl samt 250 kronor för Dahl, till följd hvaraf deras pensionsförmåner skulle i sin helhet utgå för Carlson med 472 kronor, för Jarl sedan han uppnått 72 års ålder likaledes med 472 kronor och för Dahl med 430 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att en hvar af nedannämnde vaktkonstaplar vid kronoarbetsstationen å Borghamn må berättigas att från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked ur fångvårdens tjenst dem beviljas, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära fyllnadspensioner till följande belopp:

a) Anders Carlsson ..... 400 kronor;
b) Per Johan Jarl ..... 400 »
och c) Frans Oskar Dahl ..... 250 » .

Angående pension för geodeten E. G. Wolyn. [4.]

5:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att geodeten vid generalstabens topografiska afdelning m. m. *Emil Gellert Wolyn* måtte från och med månaden näst efter den, hvari han erhölle entledigande från geodetbefattningen, för sin återstående lifstid tilläggas en årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 2,625 kronor.

Af det statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 22 december 1893 (bil. 4, sid. 30) inhemtas, att t. f. chefen för generalstaben hemstält, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen göra framställning om en årlig pension åt geodeten vid generalstabens topografiska afdelning m. m. Emil Gellert Wolyn att till belopp af 2,800 kronor, motsvarande 80 procent af det årsarfvode, 3,500 kronor, Wolyn i nämnda egenskap uppburit, utgå från och med månaden näst efter den, då han blefve från sin anställning entledigad.

T. f. chefen för generalstaben hade såsom stöd för denna hemställan anfört:

att Wolyn, som vore född den 31 december 1832 och den 28 februari 1860 vunnit anställning vid dåvarande topografiska corpsen, sålunda i nära 34 år deltagit i arbetena för landets kartläggning, deraf 26 år i de geodetiska, samt att han nu, vid en uppnådd ålder af i det närmaste 61 år, blifvit till sin helsa så försvagad, att han ej längre vore i stånd att uthärda de med dessa arbeten förbundna ansträngningar och umbäranden;

att Wolyn under de första åren af sin långa och hedrande tjenstebana förvärfvat sig i egenskap af ritare, afvägare, fältmätare m. m. en mångsidig erfarenhet i de vid landets kartläggning förekommande olika arbeten och allt sedan år 1867 nästan oafbrutet varit använd vid de geodetiska arbetena;

att sistnämnda arbeten, på samma gång de fordrade stor noggrannhet och insigt om de vetenskapliga grunderna derför, vore i hög grad frestande för helsa och kroppskrafter;

att den geodetiska tjenstgöringen särskildt för Wolyn varit ganska ansträngande, i det han somrarne 1874—1876 förrättat triangelmätning i Torne och Lule lappmarker och åren 1878—1879 triangulering af första ordningen inom Vesternorrlands och Jemtlands läns skogs- och fjelltrakter,

samt slutligen att af den areal, som under de sista 25 åren blifvit fullständigt triangulerad i Sverige, utgörande omkring 1,700 qvadratmil, Wolyn ensam triangulerat omkring en tredjedel eller 550 qvadratmil, hvaraf en betydande del fölle inom Torne och Lule lappmarker.

Af ett rörande Wolyn den 20 sistlidne oktober af medicine doktorn P. J. Wising utfärdadt läkarebetyg inhemtades, att Wising, hvilken sedan halft annat år behandlat Wolyn för rubbningar i hjertats verksamhet, förklarat, att Wolyns krafter och arbetsduglighet syntes vara genom sjukdomen

så nedsatta, att han icke kunde på fullt tillfredsställande sätt sköta sin tjenst, äfvensom att Wising, på grund häraf och då ett ansträngdt arbete i Wolyns nuvarande befattning syntes kunna menligt inverka på dennes helsotillstånd, rådt Wolyn att söka afsked från tjensten.

Medicinalstyrelsen hade uti infordradt utlåtande, med erinran att det afgifna läkarebetyget icke vore med vanlig slutmening bestyrkt, hufvudsakligen anfört, att styrelsen af berörda läkarebetygs ordalag icke kunnat med visshet inhemta, huru vida Wolyn af sjukdom vore oförmögen att sin tjenst förrätta, äfvensom att styrelsen saknade kännedom om, huru vida den Wolyn åliggande tjenstgöring vore af sådan beskaffenhet, att hans i läkarebetyget omförmälda sjukdom utgjorde hinder för fortsatt tjenstgöring.

Statskontoret, som jemväl afgifvit utlåtande i ärendet, hade dervid yttrat, att, äfven om af läkarebetyget icke med bestämdhet framginge, att Wolyn för all framtid vore helt och hållet oförmögen till hvarje slag af verksamhet, detta betyg dock syntes ådagalägga, att han numera vore till helsan så försvagad, att t. f. chefen för generalstaben med afseende å arten af de arbeten, som ålåge en geodet, haft goda grunder för framställningen om Wolyns pensionering, samt att den verksamhet, Wolyn såsom geodet utöfvade, enligt statskontorets åsigt vore fullt jemförlig med en afvittringslandtmätares eller en skogstjenstemans, hvilka begge vid 60 lefnads- och 30 tjenstår kunde med pension å allmänna indragningsstaten öfverflyttas, den senare dock endast derest han vid nämnda ålder befunnes vara sjuklig eller till helsan försvagad; och hade statskontoret i betraktande häraf och af de omständigheter i öfrigt, som till stöd för framställningen blifvit åberopade och anförda, ansett sig böra samma framställning till bifall förorda, dock att pensionsbeloppet enligt statskontorets åsigt borde nedsättas till det för jägmästare högst utgående, eller till 2,625 kronor.

Sedermera hade genom befälhafvaren för generalstaben till Kongl. Maj:t öfverlemnats ett af doktor Wising den 19 sistlidne december ytterligare afgifvet, i vederbörlig ordning affattadt läkarebetyg, hvaruti han, med vidhållande af sin i förra betyget rörande Wolyns sjukdom meddelade diagnos, intygat, att de rubbningar i hjertats verksamhet, hvaraf Wolyn lede, antagligen berodde på sjukliga förändringar i dess blodkärl och väggar; att det ansträngande kroppsarbete, som tillhörde Wolyns tjenst, syntes kunna menligt inverka på hans helsotillstånd och gifva anledning till en svår försämring af sjukdomen, äfvensom att föga utsigt funnes, att densamma kunde genom en längre tids tjenstledighet öfvervinnas.

På grund af anförda omständigheter synes visserligen någon pension böra Wolyn beredas, då han afgår från sin innehafvande befattning, men

då han i afseende å sin tjensteverksamhet ansetts fullt jemförlig med en afvittringslandtmätare samt Riksdagen under senare år till vissa vid afvittringsverket anstälde landtmätare, hvilka ej i allo uppfylt de för afvittringslandtmätare stadgade pensionsvilkor, beviljat pensioner till belopp af 1,600 kronor, har utskottet funnit den för Wolyn föreslagna pensionen böra bestämmas till samma belopp, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att geodeten vid generalstabens topografiska afdelning Emil Gellert Wolyn må från och med månaden näst efter den, hvari han erhåller entledigande från geodetbefattningen, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 1,600 kronor.

Angående pension för handtverkaren J. F. Ågren. [5.]

6:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att för handtverkaren på stat vid första göta artilleriregemente, hjulmakaren *Johan Fredrik Ågren* måtte å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af 467 kronor, att af Ågren under hans lifstid årligen åtnjutas med beräkning från och med månaden näst efter den, då han erhållit afsked från sin befattning vid regementet.

Såsom af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 8 januari 1894 (bil. 5, sid. 34) inhemtas, hade Ågren hos generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet anhållit, att, som han på grund af aftagande helsa och arbetskrafter snart vore urståndsatt att sköta sin befattning men vid afgång derifrån ej hade ringaste utsigt att förskaffa sig ett nödtorftigt uppehälle, enär han af brist på medel till erläggande af stadgade retroaktivafgifter icke kunnat begagna det honom år 1877 erbjudna tillfället att ingå såsom delegare i arméns pensionskassa, pension måtte för honom hos Riksdagen utverkas.

Generalfälttygmästaren hade, med öfverlemnande af Agrens ansökan, till densamma tillstyrkt bifall och såsom stöd för denna hemställan anfört, att Ågren, hvilken vore född den 22 november 1828 och sålunda uppnått en ålder af öfver 65 år, tillhört första Göta artilleriregementes tygstat under 43 år samt år 1884 af Kongl. Maj:t hugnats med medalj i 8:de storleken »för nit och redlighet i rikets tjenst»; att han, på sätt ett för honom utfärdadt läkarebetyg jemväl utvisade, numera till följd af ålderdomskrämpor vore mindre arbetsför samt att han, som af ofvan anförda skäl icke vunnit inträde i arméns pensionskassa, skulle vid afgång från tjensten befinna sig utan existensmedel och efter långvarigt och pligttroget arbete i statens tjenst gå

en synnerligen beklagansvärd ålderdom till mötes, derest ej staten till hans förmån trädde emellan genom att tillerkänna honom någon pension.

Af det vid handlingarna fogade läkarebetyg inhemtades, att Ågren lede af kronisk rheumatism samt andra ålderdomskrämpor med deraf föranledd minskad förmåga att med arbete sig försörja.

I afseende å pensionens belopp hade generalfälttygmästaren, med hänsyn till det förhållande, att Ågren icke verkstält någon inbetalning till pensionskassan, föreslagit, att pensionen för Ågren måtte bestämmas till $^2/_3$ af det belopp, 700 kronor, hvarmed tyghandtverkare på stat pensionerades, eller till 467 kronor.

Statskontoret, hvars yttrande i ärendet infordrats, hade, på grund af Ågrens långa och väl vitsordade tjenstgöring samt öfriga förekomna omständigheter, tillstyrkt, att till Riksdagen måtte aflåtas proposition om pension åt Ågren med det af generalfälttygmästaren föreslagna belopp.

På grund af Ågrens långvariga och väl vitsordade tjenstgöring torde skäligt vara, att någon pension honom tillerkännes vid hans entledigande från tjensten, men då han icke genom erläggande af afgifter till arméns pensionskassa fått vidkännas afdrag å den aflöning han innehaft samt synes icke sakna förmåga att genom sin handtverksskicklighet sjelf bidraga till sin försörjning, har utskottet ansett beloppet af pensionen böra bestämmas till 350 kronor, utgörande 50 procent af det pensionsbelopp, hvilket en tyghandtverkare på stat är efter erläggande af vederbörliga afgifter till nämnda pensionskassa berättigad uppbära.

Utskottet hemställer derför,

> att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att för handtverkaren på stat vid första Göta artilleriregemente, hjulmakaren Johan Fredrik Ågren må å allmänna indragningsstaten uppföras en pension af 350 kronor, att af Ågren under hans lifstid årligen åtnjutas med beräkning från och med månaden näst efter den, då han erhållit afsked från sin befattning vid regementet.

Angående pension för flaggunderofficeren F. G. Åkerströms enka.

7:o. Kongl. Maj:t har föreslagit, att åt flaggunderofficeren vid kongl. flottan Frans Gustaf Åkerströms enka *Carolina Josefina Åkerström*, född Malmqvist, måtte på allmänna indragningsstaten beviljas en årlig pension af 200 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1893 under hennes återstående lifstid, så länge hon lefde ogift. [6.]

På grund af de ömmande omständigheter, som, enligt hvad inhemtas af det vid statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden (bil. 6, sid. 37) i detta fall föreligga, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående pensioner för vissa vid statens jernvägsbyggnader anställde tjenstemän. [7.]

8:o. I afseende å Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen under denna hufvudtitel gjorda framställning om beviljande af pensioner å allmänna indragningsstaten åt vissa vid statens jernvägsbyggnader anställde tjenstemän afgifver utskottet särskildt utlåtande (n:o 10 a); hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Angående pension för länsmannen K. A. Freudenthal. [8.]

9:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att länsmannen i Vedbo härads vestra distrikt af Elfsborgs län *Knut August Freudenthal* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han med pension från civilstatens pensionsinrättning erhölle afsked från länsmanstjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med pensionen från civilstatens pensionsinrättning utgjorde 1,200 kronor, eller 600 kronor årligen.

Af bilagda statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 30 december 1893 (bil. 7, sid. 40) inhemtas, att Freudenthal, som vore född den 3 juli 1834, år 1855 antagits i statens tjenst och den 29 september 1868 utnämnts till sin innehafvande länsmanstjenst, samt att, enligt utfärdadt läkarebetyg, Freudenthal, som vore behäftad å båda sidorna med betydliga och plågsamma ljumskbråck, hvilka ej kunde fullständigt hållas tillbaka medelst bråckband, till följd af denna åkomma icke kunde företaga tjensteresor i det vidsträckta och delvis obanade distriktet, varande i läkarebetyget intygadt, att dylika åkommor i de flesta fall vore att betrakta såsom obotliga.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Elfsborgs län hade, jemte meddelande att Freudenthal till följd af denna sjukdom under de sista fem åren åtnjutit oafbruten tjenstledighet, tillstyrkt bifall till ansökningen, enär omkring sex år återstode, innan Freudenthal uppnådde den vanliga pensionsåldern af 65 år och det icke vore lämpligt, att hans tjenst under så lång tid ytterligare uppehölles på förordnande.

I afgifvet utlåtande hade statskontoret bland annat anfört, att ehuru sökanden redan för tre år sedan uppnått den tjensteålder, som, jemlikt

kongl. brefvet den 1 juni 1877, vid 65 lefnadsår berättigade länsmän till erhållande af pension å allmänna indragningsstaten med lönens hela belopp, den föreskrifna lefnadsåldern af sökanden uppnåddes först under år 1899; att, då sökanden emellertid lede af en såsom obotlig ansedd åkomma, det äfven från det allmännas sida vore önskvärdt, att sökanden bereddes tillfälle att lemna sin tjenst samt att statskontoret med afseende å sökandens långa tjenstetid icke hade något att erinra emot beloppet af den begärda fyllnadspensionen.

Direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning hade jemväl i afgifvet utlåtande meddelat, att Freudenthal, om afsked nu beviljades honom, icke vore berättigad till pension från nämnda inrättning, enär han icke erlagt årliga afgifter till pensionsinrättningens kassa för längre tid än 25 år 3 månader och alltså ännu icke fulltgjort de i reglementet för civilstatens pensionsinrättning den 23 november 1888 stadgade vilkor för pensions erhållande, men att, derest Freudenthal, som i öfrigt fullgjort berörda vilkor, förrän han erhölle afsked från tjensten, erlade till pensionsinrättningen bristen i trettio års afgifter, han vore berättigad att från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blefve honom beviljadt, åtnjuta för sin återstående lifstid pension från civilstatens tjenstemannapensionsfond i sjette klassen till årligt belopp af 600 kronor.

Enär ännu 5 år återstå, innan Freudenthal är till pension från allmänna indragningsstaten berättigad, får utskottet, under erinran att 1893 års Riksdag under liknande omständigheter beviljade länsmannen N. E. Palmær en tilläggspension af 400 kronor, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att länsmannen i Vedbo härads vestra distrikt af Elfsborgs län Knut August Freudenthal må från och med månaden näst efter den, hvarunder han med pension från civilstatens pensionsinrättning erhåller afsked från länsmanstjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med pensionen från civilstatens pensionsinrättning utgör 1,000 kronor, eller 400 kronor årligen.

Angående pension för landtbruksingeniören P. E. Wallin.

10:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att landtbruksingeniören i Kopparbergs län *Pehr Edvard Wallin* måtte från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från tjensten blefve honom

[9.]

beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor.

Af bilagda statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 30 december 1893 (bil. 7, sid. 42) inhemtas, att, enligt vid ansökningen fogade läkarebetyg, Wallin, som opererats för grå starr den 12 mars 1885 å högra ögat och den 22 oktober 1888 å venstra ögat, lede af betydligt försvagad synförmåga; att han med tillhjelp af passande glasögon väl kunde läsa, men dock borde undvika att anstränga sin syn med sådana göromål, vid hvilka optiska eller andra finare ingeniörsinstrument behöfde användas; samt att icke någon utsigt funnes att Wallins synförmåga hädanefter skulle förbättras.

Landtbruksstyrelsen hade uti afgifvet utlåtande meddelat, att Wallin, som vore född den 24 oktober 1839, aflagt landtmäteriexamen 1865 och konstituerats till landtmäteriauskultant samma år, tjenstgjort i sistnämnda egenskap under åren 1865—1872, aflagt afgångsexamen från landtbruksinstitutet vid Alnarp den 17 oktober 1874, tjenstgjort såsom lärare vid samma landtbruksinstitut åren 1873—1875 och såsom biträde åt landtbruksingeniör åren 1876 och 1877, antagits till landtbruksstipendiat den 1 juni sistnämnda år och förordnats till landtbruksingeniör den 29 maj 1880 samt att Wallin, efter att hafva i denna sin befattning med godt vitsord tjenstgjort under fem år, genom kongl. bref den 26 november 1885 tillerkänts rätt att från och med år 1886 uppbära första ålderstillägget till lönen.

Då Wallin, som först år 1877 antagits till landtbruksstipendiat, sålunda icke komme att vid 60 års ålder kunna räkna 30 års anställning såsom landtbruksstipendiat eller landtbruksingeniör och alltså, enligt de för landtbruksingeniörernes pensionsrätt genom kongl. brefvet den 2 juni 1876 stadgade grunder, ej heller vid sagda ålder blefve berättigad till pension från allmänna indragningsstaten, utan först vid fylda 65 år, men Wallins bibehållande vid platsen till den tiden, eller till år 1904, icke kunde undgå att medföra afsevärda olägenheter för det län, till hvars agronomiska biträde han blifvit anställd och der ett ofta upprepadt ombyte af vikarier för landtbruksingenören måste verka till minskning af intresset hos allmänheten för att genom afdikningar och odlingar förbättra jordbruket, på samma gång landtbruksingeniörerne, derigenom att en af landtbruksstipendiaterne sålunda under åratal komme att blifva upptagen af förordnandet för Wallin, skulle beröfvas ett för dem välbehöfligt biträde, hade landtbruksstyrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen föreslå, att Wallin finge från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked honom beviljades, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 2,000 kronor, motsvarande hans lön utan ålderstillägg.

Uti afgifvet utlåtande hade statskontoret anfört, att aflöningen för landtbruksingeniör enligt kongl. brefvet den 29 maj 1874 utgjorde 2,000 kronor, hvartill kunde komma tre ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, i följd hvaraf full pension för landtbruksingeniör, när han dertill vore berättigad, skulle utgå med 3,000 kronor, samt att, ehuru för Wallin ännu skulle återstå omkring 11 år, innan han fullgjort de föreskrifna vilkoren för pensionsrätt, statskontoret emellertid, med hänsyn till sökandens nedsatta synförmåga och då det, med afseende å hvad landtbruksstyrelsen anfört, syntes vara för det allmänna af vigt att sökanden bereddes tillfälle att afgå från sin befattning, på det att denna måtte kunna med en tjenstduglig innehafvare besättas, funne sig böra för sin del biträda den af landtbruksstyrelsen gjorda hemställan.

Utskottet, som på grund af anförda omständigheter ansett afsked med pension böra Wallin beviljas, har dock, enär Wallin endast uppnått en ålder af 54 år och varit i ej fullt 17 år anställd såsom landtbruksstipendiat eller landtbruksingeniör, funnit beloppet af pensionen skäligen böra bestämmas till 1,600 kronor eller samma pensionsbelopp, som är kommissionslandtmätare, hvilken uppfylt stadgade pensionsvilkor, tillförsäkradt. Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att landtbruksingeniören i Kopparbergs län Pehr Edvard Wallin må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från tjensten honom beviljas, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,600 kronor.

Angående pension för generaldirektören grefve R. Cronstedt. [10.]

11:o. Med anledning af derom gjord ansökan har Kongl. Maj:t föreslagit, att generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen grefve *Rudolf Cronstedt* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blefve honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 6,200 kronor; dock att, derest grefve Cronstedt komme att vid embetet qvarstå så länge, att han blefve berättigad till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, den honom å allmänna indragningsstaten beviljade pensionen skulle minskas med motsvarande belopp.

Af bilagda statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 8 januari 1894 (bil. 8, sid. 46) inhemtas, att grefve Cronstedt, som vore född den 6 decem-

ber 1826 samt år 1852 utnämnts till löjtnant i väg- och vattenbyggnadscorpsen och adjutant inom östra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, förordnats till stationsingeniör vid statens jernvägsbyggnader 1855, till distriktsingeniör vid nämnda byggnader 1860, till byråchef för tekniska afdelningen i styrelsen 1863 samt till byråchef för jernvägsärenden i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen 1883, samt att han, som under tiden qvarstått uti väg- och vattenbyggnadscorpsen och der vunnit befordran till öfverste, utnämnts, den 11 augusti 1887 till öfverdirektör och chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt öfverste och chef för väg- och vattenbyggnadscorpsen och den 28 oktober samma år till generaldirektör och chef för styrelsen för statens jernvägstrafik.

Uti sin till Kongl. Maj:t ingifna ansökan hade grefve Cronstedt, enär han ansåge tiden snart för honom vara inne att draga sig tillbaka från sin ytterst ansvarsfulla, magtpåliggande och ansträngande chefsplats, helst stambanebyggandet för statens räkning, åt hvilket han hufvudsakligast egnat sitt lifs verksamhet, kunde betraktas såsom afslutadt under loppet af innevarande år, anhållit att Kongl. Maj:t täcktes, med afseende å sökandens långa tjenstetid samt de vigtiga embeten och uppdrag, hvilka varit honom anförtrodda, föreslå Riksdagen att medgifva, att sökanden finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhölle entledigande från sin innehafvande befattning, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 7,000 kronor.

I afgifvet utlåtande hade Statskontoret bland annat anfört, att grefve Cronstedt innehade en högre så väl lefnads- som tjensteålder, än som för civile embets- och tjenstemän vore föreskrifven såsom vilkor för rättighet till pension å allmänna indragningsstaten; men att han genom sin utnämning till nu innehafvande embete på grund af gällande författningar förlorat så väl delaktighet i civilstatens pensionsinrättning som den rätt att vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjenstår erhålla pension å allmänna indragningsstaten, hvilken han såsom öfverdirektör och chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen innehaft; att sökanden genom sin utnämning till generaldirektör och chef för jernvägsstyrelsen visserligen blifvit delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning; men att, då pension från nämnda pensionsinrättning, jemlikt det för densamma gällande reglemente den 3 november 1882, icke finge uppbäras förr än efter 10 års ordinarie anställning vid statens jernvägstrafik och då till en början med blott 20 procent af medelaflöningen, sökanden, hvilken den 28 oktober 1887 förordnades till sitt nu innehafvande embete, der han, förutom till 2,000 kronor uppskattad bostadsförmån, åtnjöte arfvode med 10,000 kronor, således först år 1897 skulle

komma i åtnjutande af pension från nämnda pensionsinrättning och med ett jemförelsevis obetydligt belopp.

Med fästadt afseende å dessa förhållanden och då Riksdagen år 1877 å allmänna indragningsstaten beviljat sökandens företrädare i embetet, dåvarande generaldirektören och chefen för styrelsen för statens jernvägstrafik C. O. Troilius det belopp, som erfordrades att jemte hvad honom vid afskedstagandet kunde tillkomma från civilstatens och statens jernvägstrafiks pensionsinrättningar bereda honom en årlig pension å 7,200 kronor, motsvarande 80 procent af hans innehafvande aflöning, hade statskontoret hemstält om bifall till den af generaldirektören grefve Cronstedt gjorda framställning; dock att, för den händelse sökanden skulle komma att vid embetet qvarstå så länge, att han blefve berättigad till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, den från allmänna indragningsstaten till honom utgående pension borde minskas med motsvarande belopp.

Med afseende å den långa tid af öfver 41 år generaldirektören grefve Cronstedt varit anställd i statens tjenst samt de vigtiga och ansvarsfulla värf, som derunder varit honom anförtrodda, och då grefve Cronstedt uppnått den lefnads- och tjensteålder, att han, derest han qvarstått vid den befattning såsom chef för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, han före sin utnämning till sitt nu innehafvande embete innehaft, skulle varit berättigad till pension å allmänna indragningsstaten, hade departementschefen ansett billigheten kräfva, att rättighet till pension å allmänna indragningsstaten nu bereddes åt grefve Cronstedt, hvilken icke förrän år 1897 kunde komma i åtnjutande af pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning.

Vidkommande beloppet af denna pension ansåge departementschefen, att med afseende å den jemförelsevis korta tid, grefve Cronstedt innehaft sitt nuvarande embete, pensionen skäligen icke borde bestämmas till högre belopp, än som tillkomme generaldirektörerne i andra under senare tider reglerade verk, eller 6,200 kronor.

Vid det förhållande att grefve Cronstedt i sin till Kongl. Maj:t ingifna ansökning i ämnet icke anfört sig vara af sjukdom eller ålderdomssvaghet förhindrad att vidare utöfva sitt nuvarande embete, hvilket han innehaft under allenast 7 år, utan blott förklarat tiden snart för honom vara inne att derifrån draga sig tillbaka, och då således får antagas, att han fortfarande är i besittning af erforderliga krafter för fullgörande af sina embetsåligganden, får utskottet, som anser mindre lämpligt att beslut fattas om beviljande af pension till en särskild tjensteman, innan fullgiltig anledning till hans afgång från tjensten inträdt, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Angående pension åt f. d. öfverbibliotekarien G. E. Klemmings enka.

12:o. På derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit, att f. d. öfverbibliotekarien vid kongl. biblioteket Gustaf Edvard Klemmings enka *Klara Lovisa Klemming*, född Schönberg, måtte, så länge hon förblefve enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,200 kronor, att utgå från början af år 1894.

[11.] Af det vid statsverkspropositionen bilagda protokollet öfver ecklesiastikärenden den 22 december 1893 (bil. 2, sid. 16) inhemtas: att sökanden, som vore född den 17 augusti 1833, den 16 augusti 1863 ingått äktenskap med sin bemälde man; att den sistnämnde aflidit den 31 nästförflutne augusti, efterlemnande såsom sterbhusdelegare, förutom enkan, en ogift och myndig dotter, en gift dotter och en före fadern afliden gift dotters omyndige son; att enligt bouppteckning efter f. d. öfverbibliotekarien Klemming behållningen i boet utgjorde 330 kronor 33 öre; samt att, enligt läkarebetyg, enkan Klemming lede af grå starr i venstra ögat och ischias i venstra benet samt vore oförmögen att försörja sig medelst arbete.

Öfver ansökningen hade så väl öfverbibliotekarien som statskontoret afgifvit utlåtanden. Den förstnämnde hade bland annat anfört, att Klemming, enligt hvad allmänt kändt vore, under de 30 år han förestått kongl. biblioteket med ospardt nit och sjelfförsakelse arbetat på denna institutions förkofran; att de ändamålsenliga inrättningar, som gåfve kongl. biblioteket i dess nuvarande lokal ett framstående rum bland Europas offentliga boksamlingar, vore i väsentlig mån Klemmings verk, hvartill komme, att han om svenska bokkunskapen inlagt större förtjenster än någon annan ända sedan Warmholtz' tid, eller under mera än ett sekel; att Klemming redan 1856 med kongl. biblioteket såsom gåfva införlifvat sitt dyrbara privatbibliotek, deri han då nedlagt största delen af sin ärfda förmögenhet; samt att denna samling, som nästan uteslutande omfattade äldre svenska tryck, utgjorde omkring 10,000 nummer, hvaribland ett stort antal ytterst sällsynta, ja unika skrifter, hvilka efter nutidens pris skulle representera ett betydligt kapital, samt att man med skäl kunde säga, att kongl. bibliotekets äldre svenska samling först genom Klemming uppnått sin nuvarande fullständighet och blifvit ett nationalbibliotek i egentlig mening, och hade i betraktande af det anförda öfverbibliotekarien förordat den gjorda ansökningen.

Statskontoret hade i sitt ofvan omförmälda utlåtande hufvudsakligen anfört, att behållningen i boet efter Klemming uppenbarligen vore otillräcklig för att ens i någon mån betrygga sökandens existens och att hon alltså

vore för sin utkomst hänvisad till den henne från civilstatens pensionsinrättning tillkommande pension, utgörande enligt lemnad uppgift 800 kronor för år; att detta belopp emellertid icke vore högre, än att det nätt och jemt torde kunna skydda sökanden mot nöd; samt att de utaf öfverbibliotekarien berörda förhållanden syntes göra det till en pligt för staten att befria Klemmings enka från tryckande näringsomsorger; och hade statskontoret på grund häraf och under erinran, hurusom enkan efter en annan framstående man i likartad embetsställning med Klemming, nemligen riksarkivarien J. J. Nordström, år 1875 tillerkändes en årlig pension af 2,000 kronor, hemstält om bifall till den gjorda ansökningen.

Med afseende å de till statsrådsprotokollet anförda omständigheter har utskottet ansett sig böra hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för konsistorienotarien E. R. Henschen. [12.]

13:o. Med anledning af en derom gjord ansökan har Kongl. Maj:t föreslagit, att notarien hos domkapitlet i Upsala *Erik Rudolf Henschen* måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från konsistorienotariebefattningen blefve honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,000 kronor.

Af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden (bil. 2, sid. 18) inhemtas, att Henschen, som vore född den 3 oktober 1823, efter aflagd filosofie kandidatexamen tjenstgjort från och med höstterminen 1847 till och med vårterminen 1853 såsom lärare vid dåvarande katedralskolan i Upsala; att han den 30 september sistnämnda år erhållit konstitutorial såsom amanuens vid Upsala domkapitel och den 5 juli 1867 till notarie derstädes konstituerats, hvarefter notarietjensten af honom tillträddes den 1 maj 1869, sedan han alltifrån 1 juni 1858 på förordnande uppehållit den med samma tjenst förenade uppbördsbefattning och kassaförvaltning samt äfven delvis öfriga göromål; att Henschen under de tio sista åren bevillningstaxerats för en årlig löneinkomst af i medeltal 6,354 kronor 60 öre, hvaraf från statsverket utgått ett belopp af 927 kronor 79 öre såsom ersättning dels för indragen kronotiondespanmål jemte forsellön och dels för förlorad förhöjd tjenstårsberäkning; samt att Henschen numera vore till följd af försvagad helsa och af ålder nedsatt arbetsförmåga ur stånd att vidare bestrida honom åliggande göromål.

Öfver ansökningen hade domkapitlet afgifvit yttrande och dervid hemstält, att en årlig pension af allmänna medel till belopp af 4,000 kronor måtte beredas Henschen; och hade statskontoret i afgifvet utlåtande biträdt domkapitlets berörda förslag, under erinran att Henschen, som uppnått 70 års ålder och varit under 46 år anställd i de allmänna läroverkens och domkapitlets tjenst, alltså fullgjort samma vilkor för pensionsrätt å allmänna indragningsstaten, som för civile embets- och tjenstemän i allmänhet blifvit i äldre, ännu gällande författningar i detta ämne föreskrifna.

Enär af konsistorienotariernas tjensteinkomster den största delen utgöres af sportler och uppbördsprovisioner och endast en mindre del utgår från statsverket samt hvad särskildt beträffar de inkomster, som äro förenade med konsistorienotarien Henschens tjenst, dessa synas hafva varit tillräckliga att dermed jemväl bereda honom försörjning å ålderdomen, derest han skulle önska att vid framskriden ålder från tjensten afgå, har utskottet icke funnit skäl tillstyrka den föreslagna pensionens beviljande.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för läraren vid tekniska elementarskolan i Borås m. m. Carl Abraham Leverin. [13.]

14:o. Med anledning af derom gjorda framställningar har Kongl. Maj:t föreslagit, att läraren i frihandsteckning, modellering och bokföring vid tekniska elementarskolan i Borås samt i teckning vid allmänna läroverket i nämnda stad *Carl Abraham Leverin* måtte ega rätt att, sedan han undfått afsked från sina omförmälda befattningar, från och med månaden näst derefter, dock ej förr än efter 1895 års ingång, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,100 kronor.

Af bilagda statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 22 december 1893 (bil. 2, sid. 20) framgår, att ansökningar blifvit till Kongl. Maj:t öfverlemnade dels af styrelsen för tekniska elementarskolan i Borås, som till bifall förordat en af Leverin gjord ansökning, deruti han med bifogande af prestbevis, utvisande att han vore född den 4 september 1824, anhållit, att, som han sålunda uppnått den ålder, vid hvilken det i allmänhet vore olämpligt att längre fortsätta att vara lärare för ungdomen, samt dessutom tjenstgjort såsom lärare vid nämnda skola under en tid af mer än 37 år, Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om beviljande åt Leverin af pension till belopp, motsvarande det arfvode han under de senare åren upp-

burit, eller 1,100 kronor, att från och med år 1895 utgå under hans återstående lifstid, dels ock af domkapitlet i Skara, som till Kongl. Maj:t öfverlemnat en af Leverin gjord ansökning om rätt för honom att i egenskap af teckningslärare vid allmänna läroverket i Borås vid afskedstagandet komma i åtnjutande af årlig pension till belopp af 600 kronor.

Handlingarne i ärendet utvisade, att Leverin blifvit den 16 augusti 1856 antagen till lärare i linearritning, frihandsteckning, modellering och bokföring vid Borås tekniska elementarskola och innehaft denna anställning till den 1 mars 1878 emot åtnjutande af arfvode, som för de senare åren uppgått till 2,400 kronor om året; att han till följd af genomförandet af skolans förändrade organisation den 27 februari sistnämnda år erhållit förordnande att vara lärare i nyss omförmälda ämnen, undantagandes det förstnämnda, mot en årlig aflöning af 1,100 kronor eller summan af de arfvodesbelopp, som för de tre särskilda befattningarne vore i stat bestämda, äfvensom att Leverin sedan den 2 februari 1859, då han erhållit förordnande tills vidare såsom lärare i teckning vid elementarläroverket i Borås, eller inemot 35 år tjenstgjort i denna befattning, hvarå han den 3 december 1873 undfått konstitutorial, och att Leverin med skicklighet och nit fullgjort sina åligganden.

Statskontoret, som blifvit öfver ifrågavarande framställningar hördt, hade uti särskilda utlåtanden erinrat, hurusom arfvodena för de extra lärarne enligt de af Kongl. Maj:t den 15 juni 1877 utfärdade aflönings- och utgiftsstater för de tekniska elementarskolorna i Norrköping, Malmö, Örebro och Borås bestämts till följande belopp, nemligen för undervisning i frihandsteckning 500 kronor, i modellering 300 kronor och i bokföring 300 kronor. Statskontoret hade vidare anfört, att vid nämnda riksdag de tekniska elementarskolornas lektorer erhållit rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt de grunder, som gälde i afseende å lektorer vid rikets allmänna läroverk, men att för öfriga lärare vid de tekniska elementarläroverken vore rättighet till pension å nämnda indragningsstat ej medgifven. Med afseende å teckningslärarebefattningen vid allmänna läroverket hade statskontoret anfört, att de för lärarne vid allmänna läroverken gällande pensionsbestämmelser ansåges icke ega tillämplighet å öfningslärare, utan hade desse först efter Riksdagens särskilda medgifvande i hvarje fall tillagts pension å allmänna indragningsstaten.

Då Leverin vid den för pensionens utgående ifrågasatta tidpunkten komme att hafva uppnått 70 års ålder och redan nu mer än 37 år bestridt lärarebefattning vid teknisk elementarskola samt i nära 35 år oafbrutet tjenstgjort såsom teckningslärare vid allmänt läroverk, hade statskontoret

hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om en pension åt Leverin för dennes begge befattningar å tillhopa 1,100 kronor.

Enär teckningslärare vid rikets allmänna läroverk, oaktadt de måste anses likstälda med gymnastiklärarne vid dessa läroverk, hvilka senare lärare fått sig tillerkänd rätt till pension från allmänna indragningsstaten, anses vara i saknad af sådan pensionsrätt, har utskottet funnit Riksdagen böra lemna särskildt medgifvande till att pension må utgå till teckningsläraren vid allmänna läroverket i Borås, Leverin, hvilken uppnått den lefnads- och tjenstålder som är föreskrifven såsom vilkor för civile tjensteinnehafvares rätt till pension från allmänna indragningsstaten. Då emellertid Leverins aflöning såsom teckningslärare vid nämnda allmänna läroverk endast uppgått till 600 kronor samt han för sin lärarebefattning vid tekniska elementarskolan i Borås allenast uppburit årligt arfvode, synes beloppet af pensionen skäligen böra bestämmas till 800 kronor, hvarför utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att läraren i frihandsteckning, modellering och bokföring vid tekniska elementarskolan i Borås samt i teckning vid allmänna läroverket i nämnda stad Carl Abraham Leverin må ega rätt att, sedan han undfått afsked från sina omförmälda befattningar, från och med månaden näst derefter, dock ej förr än efter 1895 års ingång, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 800 kronor.

Angående pension för e. o. professoren L. F. A. Läffler. [**14.**]

15:o. På grund af en utaf kanslern för rikets universitet gjord framställning har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att extra ordinarie professoren i svenska språket vid universitetet i Upsala *Leopold Fredrik Alexander Läffler* måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från extra ordinarie professorsbefattningen kunde varda honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten af 3,000 kronor.

Af det statsverkspropositionen bilagda protokollet öfver ecklesiastikärenden den 22 december 1893 (bil. 2 sid. 22) inhemtas, att Läffler enligt intyg af läkare, lede af kronisk sjukdom i nervsystemet och på grund af denna sjukdom under flere år varit sängliggande samt efter all sannolikhet vore för all framtid oförmögen att sköta sin tjenst; samt att filosofiska fakultetens vid universitetet humanistiska sektion, som hos det större akademiska konsistoriet gjort framställning i ämnet, dervid hufvudsakligen anfört, att

alltsedan e. o. professuren i svenska språket år 1881 för första gången tillsattes densamma saknat förmånen att af embetets innehafvare, Läffler, uppehållas, utan att detta allt jemt skett genom vikarie, hvilket förhållande medfört flere väsentliga olägenheter, bland andra den, att under åren 1881—1893 ej mindre än sex ombyten af vikarier på platsen måst ega rum; att den ifrågavarande e. o. professuren till följd deraf icke kunnat med afseende å vare sig undervisning eller examination åstadkomma det gagn, som med densamma åsyftats; att olägenheterna blifvit ännu mera behjertansvärda, sedan från och med förlidet läsårs begynnelse en ny examensstadga börjat tillämpas, hvilken stälde vida större kraf än förut på de tillgängliga lärarekrafterna; att den från och med nyssnämda tid på vikarien för e. o. professorn i svenska språket lagda undervisnings- och examensbördan måste i betraktande af vikariens svaga aflöning anses såsom oskälig, derest det nuvarande förhållandet skulle fortfara icke blott för en kortare tidrymd, utan kanske för en lång, obestämbar framtid, och att sådant verkligen vore att befara, enär det för Läffler utfärdade läkarebetyget syntes utesluta hvarje hopp, att han skulle kunna åter en gång bekläda sitt embete.

Det större akademiska konsistoriet i Upsala hade på det lifligaste tillstyrkt bifall till framställningen, hvarjemte statskontoret, som afgifvit utlåtande, jemväl förordat bifall till densamma under anförande, att Läffler den 4 juni 1872 anstälts såsom docent i nordiska språk vid Upsala universitet och den 3 oktober 1881 utnämnts till sin nu innehafvande befattning samt från och med den 1 juni 1883 på grund af sjukdom åtnjutit tjenstledighet, äfvensom att aflöningen för e. o. professorn i svenska språket vid universitetet blifvit genom kongl. brefvet den 1 juni 1877 fastställd till 4,000 kronor, hvaraf 3,000 kronor utgjorde lön och 1,000 kronor tjenstgöringspenningar, äfvensom att det enligt gällande bestämmelser icke förefunnes skyldighet för Läffler att, så länge han för sjukdom åtnjöte tjenstledighet, af sina aflöningsförmåner afstå mer än tjenstgöringspenningarna.

Uti en till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ställd skrifvelse hade Läffler förklarat sig villig att begära afsked från sin tjenstebefattning, derest en årlig pension till belopp lika stort med hans nu innehafvande aflöning utan tjenstgöringspenningar, eller 3,000 kronor, blefve honom beviljad.

Då det måste anses olämpligt, att en tjensteman, som efter endast en kortare tids tjenstgöring varder till följd af sjukdom oförmögen att vidare sköta sin tjenst, under sin återstående lifstid bibehålles vid tjensten och den dermed förenade lön, under det befattningen till men för densamma uppehålles genom vexlande vikarier, har utskottet ansett någon pension böra Läffler

tilläggas för att bereda honom möjlighet att kunna afgå från tjensten. Men då Läffler, som uppnått en lefnadsålder af endast 47 år och icke har familj att försörja, allenast omkring 1 ½ år sjelf uppehållit sin e. o. professorsbefattning, har utskottet ansett, att beloppet af pensionen skäligen bör bestämmas till 1,500 kronor.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att extra ordinarie professoren i svenska språket vid universitetet i Upsala Leopold Fredrik Alexander Läffler må förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från extra ordinarie professorsbefattningen kan varda honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten af 1,500 kronor.

Angående understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare. [15.]

16:o. Med tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning får utskottet jemte upplysning, att under år 1893 åt 48 äldre behöfvande folkskolelärare beviljats understöd med 9,975 kronor, hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad under flera föregående år egt rum, må å allmänna indragningsstaten för år 1895 anvisa ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådane äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjenst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

Angående pension för skogsingeniören A. B. Ångman. [16.]

17:o. Med anledning af derom gjord ansökning har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att skogsingeniören *Axel Bernhard Ångman* måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sin befattning erhölle entledigande, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 2,000 kronor.

Utskottet, som på de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1894 (sid. 6—10) anförda omständigheter finner skäligt, att någon pension varder Ångman vid entledigande från innehafvande befattning beviljad, får, med hänsyn dertill att han, som, enligt hvad i statsrådsprotokollet meddelas, är född den 19 april 1832 och år 1866 antagits till extra öfverjägare i Kopparbergs län, således endast uppnått en lefnadsålder af 61 år och en tjensteålder af 27 år, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att skogsingeniören Axel Bernhard Ångman må från och med månaden näst efter den, hvarunder han från sin befattning erhåller entledigande, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp af 1,500 kronor.

Angående pension för f. d. gravören G. M. Wirsings enka.

18:o. I en den 9 sistlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 53) har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, förslagit Riksdagen att medgifva, att f. d. gravören vid generalstabens topografiska afdelning G. M. Wirsings efterlemnade enka *Maria Walburga Johanna Wirsing,* född Sonnenleiter, måtte från och med den 1 februari innevarande år och så länge hon i sitt nuvarande enkestånd förblefve, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 300 kronor.

På grund af de i nämnda statsrådsprotokoll anförda ömmande omständigheter, som i detta fall föreligga, får utskottet, under hänvisande till statsrådsprotokollet, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående pension för förrådsdrängen Olaus Pettersson.

19:o. I en den 9 sistlidne mars till Riksdagen aflåten proposition (n:o 54) har Kongl. Maj:t, under åberopande af ett propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja förrådsdrängen vid Stockholms utredningsförråd *Olaus Pettersson* en årlig pension under hans återstående lifstid af 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhölle entledigande från tjenstgöringen vid förrådet.

Af nämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att generalintendenten, på framställning af intendenten vid Stockholms utredningsförråd, hemstält, att en pension af 500 kronor måtte vid afskedstagandet beredas förrådsdrängen Olaus Pettersson, hvilken vore 66 år gammal och vid förrådet varit anställd mer än 40 år; och hade generalintendenten såsom ytterligare skäl härför anfört, att Pettersson, enligt handlingarna bifogade intyg, befunne sig i obemedlade omständigheter och lede af reumatism och emfysem, hvarigenom han vore mindre arbetsför, samt att billigheten vid sådant förhållande syntes fordra, att Pettersson, hvilken under sin tjenstgöring vid förrådet blifvit väl

vitsordad, efter sitt mångåriga och trogna arbete i kronans tjenst af staten förunnades något bidrag till nödtorftigt lifsuppehälle på ålderdomen.

Statskontoret hade uti afgifvet utlåtande, med erinran att förrådsdrängsaflöning utginge med 2 kronor om dagen, hemstält, det Kongl. Maj:t, med hänsigt till de i ärendet förekommande omständigheter, täcktes till Riksdagen aflåta proposition om beviljande åt Pettersson af en årlig pension å allmänna indragningsstaten af 300 kronor eller samma belopp, som af Riksdagen förut vid tvenne tillfällen åren 1874 och 1883 tillagts hvar och en af fyra vid arméns utredningsförråd tjenstgörande förrådsdrängar.

Till denna sålunda af statskontoret gjorda framställning ansåge departementschefen sig böra tillstyrka bifall.

Enär förrådsdrängen Pettersson icke innehaft någon fast anställning utan endast varit af vederbörande förrådsintendent tills vidare antagen mot viss dagaflöning, får utskottet, som befarar att beviljande af pension till en sålunda anställd arbetare lätt skulle hos likstälda väcka dylika anspråk, med afseende härå föreslå,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Angående öfverflyttande till allmänna indragningsstaten af öfvertaligt befäl och underbefäl vid lifregementet till fot, Smålands grenadiercorps och Vermlands fältjägarcorps.

20:o. Uti en inom Första Kammaren väckt motion (n:o 6) har herr H. Falk hemstält, att Riksdagen måtte besluta, att vid Lifregementet till fot, Smålands grenadiercorps och Vermlands fältjägarecorps ett antal befäl och underbefäl, motsvarande de vid nämnda truppförband inom hvarje grad befintlige *öfvertalige,* måtte medgifvas rätt att, när de sig dertill anmälde, inträda på allmänna indragningsstaten under de vilkor, som Riksdagen i sådant hänseende funne lämpligt bestämma.

I motionen har motionären erinrat om 1892 års urtima Riksdags beslut i afseende å sammanslagning af Nerikes regemente och Lifregementets grenadiercorps till ett regemente samt omorganisation af Smålands grenadiercorps och Vermlands fältjägarecorps. Till följd af detta beslut skulle, så snart ske kunde, *indragas* vid det af Lifregementets grenadiercorps och Nerikes regemente bildade Lifregementet till fot den styrka, hvarmed detsamma öfverskjöte normalformationen af ett *regemente,* och vid Smålands grenadiercorps och Vermlands fältjägarecorps den styrka, hvarmed de öfverstege den nya organisationen för dessa corpser.

Nämnda indragning omfattade, hvad *befälspersonalen* beträffade:

vid f. d. Lifregementets grenadiercorps och f. d. Nerikes regemente: 1 öfverstelöjtnant, 1 major, 4 kaptener af 1:a klass, 1 regementsqvarter-

mästare, 1 adjutant, 4 löjtnanter af 1:a klass, 4 underlöjtnanter, 4 fanjunkare, 1 regementsväbel, 8 sergeanter, 1 regementstrumslagare, 24 korporaler och 24 vice korporaler;

vid Smålands grenadiercorps: 1 öfverstelöjtnant, 2 kaptener af 2:a klass, 1 adjutant, 1 regementsväbel, 8 korporaler och 8 vice korporaler;

vid Vermlands fältjägarecorps: 1 öfverstelöjtnant, 2 kaptener af 1:a klass, 2 adjutanter, 2 löjtnanter af 1:a klass, 2 löjtnanter af 2:a klass, 2 underlöjtnanter, 2 fanjunkare, 1 bataljonsadjutant, 1 regementsväbel, 2 sergeanter af 1:a klass, 1 sergeant af 2:a klass, 11 korporaler och 11 vice korporaler.

Emellertid hade, fortsätter motionären, synnerligast bland de yngre officerarne och underofficerarne temligen många, af de mörka framtidsutsigterna mer eller mindre framtvungna, transporter till andra regementen egt rum, och genom *befordran* till andra regementen samt genom *afskedstagande* hade den öfvertaliga personalen ytterligare så pass minskats, att den vid 1893 års slut utgjorde:

vid Lifregementet till fot: 1 kapten af 1:a klass, 1 kapten af 2:a klass, 1 regementsqvartermästare, 3 fanjunkare, 1 regementsväbel och 1 regementstrumslagare;

vid Smålands grenadiercorps: 1 öfverstelöjtnant, 2 kaptener af 2:a klass och 1 regementsväbel;

vid Vermlands fältjägarecorps: 1 kapten af 1:a klass, 2 adjutanter, 2 fanjunkare, 1 regementsväbel och 1 bataljonsadjutant.

Efter att (sid. 2—4 i motionen) hafva anfört några exempel på huru den enskilde komme att drabbas af de förändrade förhållanden i afseende å ifrågavarande truppförband, som uppstått genom 1892 års urtima Riksdags beslut, samt (sid. 4—7) redogjort för de åtgärder som förut i liknande fall, då förändring af Vermlands fältjägarregemente och Marinregementet egt rum, af Riksdagen beslutits, anför motionären följande: Då redan förut befordringen inom armén ginge så långsamt, att, i regel, subalternofficerare ej uppnådde kaptensgraden och sergeanter ej fanjunkaregraden förr än vid omkring 40 års ålder, så skulle otvifvelaktigt inträffa, att en stor del af de nuvarande subalternofficerarne och sergeanterne vid de truppförband, hvarom här vore fråga, ej kunde nå kaptens- eller fanjunkaregraden förr än vid omkring 50 års ålder, och många säkerligen ändå senare, eller till och med *efter* uppnådd pensionsålder. Att, i följd häraf, truppförbandens tjenstbarhet måste i hög grad nedsättas, då nästan alla befälsgrader komme att beklädas af relativt öfverårig personal, ansåge motionären sjelfklart och något intresse för tjensten kunde man för öfrigt, under sådana förhållanden, icke begära af dem, som, utan egen förskyllan, dömdes till en sådan lott och derigenom beröfvades

den eggelse och uppmuntran, som låge i hoppet att inom en rimlig tid komma i åtnjutande af bättre lönevilkor och tryggare lefnadsställning.

Dessa missförhållanden kunde numera visserligen ej fullständigt undanrödjas, helst de hade existerat under hela det sist förflutna året; men om ett antal befäl och underbefäl, motsvarande de inom hvarje grad nu befintlige *öfvertalige,* tillätes inträda på *allmänna indragningsstaten,* så förmodade motionären att många af de äldre skulle begagna sig deraf, och att således inom en relativt dräglig tid normala förhållanden komme att inträda.

Utskottet får med anledning af motionen meddela följande, utskottet tillhandahållna uppgift å öfvertalig personal på stat af officers och underofficers grad vid ifrågavarande truppförband.

	Vid Lifregementet till fot.	Vid Smålands grenadiercorps.	Vid Vermlands fältjägarecorps.	Summa.
Officerare.				
Öfverstelöjtnant och corpschef[1]	—	[1]) 1	—	[1]) 1
Kapten, 1:a klass	—	—	1	1
Kaptener, 2:a klass	—	2	—	2
Regementsqvartermästare	1	—	—	1
1:a regementsadjutant	—	—	1	1
2:a regementsadjutant[2]	—	—	[2]) 1	[2]) 1
Summa	1	3	3	7
Underofficerare.				
Fanjunkare	2	—	2	4
Regementsväblar	1	1	1	3
Bataljonsadjutant	—	—	1	1
Sergeant, 1:a kl.	—	—	1	1
Summa	3	1	5	9

Anmärkningar:

[1]) Majors- och corpschefsbefattningen dock obesatt till dess öfverstelöjtnants- och corpschefsbefattningen kan indragas.

[2]) Omedelbart förestående är transport för en löjtnant af 2:a kl. vid corpsen till annat regemente. Den efter honom ledigblifna löjtnantsbeställningen af 2:a kl. kommer då att tills vidare hållas vakant.

Antalet öfvertaliga officerare vid de tre truppafdelningarna kan sålunda i sjelfva verket sägas vara inskränkt till 5.

Spel.	Vid lifregementet till fot.	Vid Smålands grenadiercorps.	Vid Vermlands fältjägarecorps.	Summa.
Regementstrumslagare	1	—	—	1
Fältmusikant	—	1	—	1
Summa	1	1	—	2

Då således, derest missförhållanden, på sätt motionären angifvit, skulle i berörda hänseende förefinnas, desamma, enligt hvad ofvanstående uppgift ådagalägger, redan blifvit genom befordran eller transport af öfvertaligt befäl från ifrågavarande truppförband till stor del afhjelpta och ytterligare sådan befordran eller transport torde vare att motse, hemställer utskottet,

att herr Falks omförmälda motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Angående anslaget till allmänna indragningsstaten. [17.]

21:o. I nuvarande ordinarie anslaget till allmänna indragningsstaten, som utgår i kontant anvisning med 1,784,257 kronor och i ersättning för indragen indelning m. m. med 600 kronor eller med tillsammans 1,784,857 kronor, har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen icke föreslagit annan förändring, än att, för afrundande af samtliga hufvudtitlarnes slutsumma, samma anslag måtte höjas med 1,535 kronor till 1,786,392 kronor; och får utskottet hemställa,

att utskottet vid uppgörande af riksstaten för år 1895 må ega att i kontanta anslaget till allmänna indragningsstaten vidtaga den jemkning, som för jemnande af riksstatens slutsumma kan blifva erforderlig.

Stockholm den 20 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservationer:

vid *punkten 2:o mom. b* (angående ändring i reglementet för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt):

af herr *O. A. Ericsson;*

vid *punkten 11:o* (angående pension för generaldirektören grefve R. Cronstedt):

af herrar grefve *G. Sparre, C. E. Casparsson,* friherre *F. W. von Otter, A. G. L. Billing, F. Boström, E. Fränckel, O. M. Björnstjerna, R. G. von Hedenberg,* friherre *C. G. A. Klingspor, I. Kerfstedt, F. E. Pettersson* och *S. E. W. Brehmer,* hvilka ansett utskottet böra hemställa:

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, det generaldirektören och chefen för jernvägsstyrelsen grefve Rudolf Cronstedt må, då han efter företeende af behörigt intyg om försvagadt helsotillstånd från bemälda embete undfår nådigt afsked, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 6,200 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked blifver honom beviljadt; dock att, derest grefve Cronstedt kommer att vid embetet qvarstå så länge, att han varder berättigad till pension från statens jernvägstrafiks pensionsinrättning, den honom å allmänna indragningsstaten beviljade pensionen skall minskas med motsvarande belopp;

vid *punkten 12:o* (angående pension åt f. d. öfverbibliotekarien G. E. Klemmings enka):

af herrar *P. Pehrsson* och *C. Persson;*

vid *punkten 13:o* (angående pension för konsistoriinotarien E. R. Henschen):

af herrar grefve *G. Sparre, C. E. Casparsson,* friherre *F. W. von Otter, A. G. L. Billing, F. Boström, E. Fränckel, O. M. Björnstjerna, R. G. von Hedenberg, F. E. Pettersson, S. E. W. Brehmer* och *N. Fosser,* hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag måtte erhålla följande lydelse:

»På grund af hvad sålunda till statsrådsprotokollet blifvit anfördt anser utskottet, att någon pension bör beviljas konsistorienotarien Henschen. Men då Riksdagen under likartade förhållanden år 1877 beviljade åt konsistorienotarien J. Friedleif allenast 3,000 kronor i årlig pension, finner utskottet den åt Henschen föreslagna pensionen böra till samma belopp begränsas.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att notarien hos domkapitlet i Upsala Erik Rudolf Henschen må förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från konsistorienotariebefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 3,000 kronor.»

Bil. Litt. A.

Allmänna indragningstaten.

	Kronor.	ö.
Ny anvisning.		
Vaktkonstaplarne vid kronoarbetsstationen å Borghamn, Anders Carlsson och Per Johan Jarl hvardera 400 kronor, fyllnadspension	800	—
Vaktkonstapeln vid kronoarbetsstationen å Borghamn Frans Oskar Dahl, fyllnadspension	250	—
Geodeten vid generalstabens topografiska afdelning Emil Gellert Wolyn, pension	1,600	—
Handtverkaren vid första Göta artilleriregementet, hjulmakaren Johan Fredrik Ågren, pension	350	—
Flaggunderofficeren vid kongl. flottan F. G. Åkerströms enka Carolina Josefina Åkerström född Malmqvist, pension	200	—
Länsmannen i Vedbo härads vestra distrikt af Elfsborgs län Knut August Freudenthal, fyllnadspension	400	—
Landtbruksingeniören i Kopparbergs län Pehr Edvard Wallin, pension	1,600	—
F. d. öfverbliblioteka rien vid kongl. biblioteket G. E. Klemmings enka Klara Lovisa Klemming, född Schönberg, pension	1,200	—
Läraren i frihandsteckning, modellering och bokföring vid tekniska elementarskolan i Borås Carl Abraham Leverin, pension	800	—
Extra ordinarie professoren i svenska språket vid universitetet i Upsala Leopold Fredrik Alexander Läffler, pension	1,500	—
Understöd åt f. d. folkskolelärare, som erhållit afsked före år 1867	10,000	—
Skogsingeniören Axel Bernhard Ångman, pension	1,500	—
F. d. gravören vid generalstabens topografiska afdelning G. M. Wirsings enka Maria Walburga Johanna Wirsing, född Sonnenleiter, pension	300	—
Summa	20,500	—

Bil. Litt. B.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1894 års riksstat anslår:						
Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa		
Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
						Pensions- och
						A. **Pensions-**
112,286	—	—	—	112,286	—	Civilstatens pensionskassa:
						Pensionsstaten för civile embets- och tjenstemän .....
						Dito, för deras enkor och omyndiga barn .....
						Ersättning för mistade löneinnehållningar .....
						Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar .....
						För pensionering af kommissionslandtmätare jemte deras
						För dito af tjenstemän och betjente vid skogsstaten och
						För dito af föreståndare, lärare och betjente vid tekniska
						För dito af embets- och tjenstemän samt betjente vid väg-
						på ordinarie stat äfvensom af deras enkor och barn .....
100,428	—	—	—	100,428	—	Arméns pensionskassa:
						Ersättningar för mistade löneinnehållningar .....
						Dito för nådårs- och begrafningshjelpsbesparingar .....
						Bidrag till pensionering af enkor och barn efter befäl och
243,640	—	—	—	243,640	—	Vadstena krigsmanshuskassa .....
219,470	—	—	—	219,470	—	Flottans pensionskassa:
						Ersättning för mistade inkomster:
						Till pensionsfonden.....
						» gratialfonden.....
						» pensionering af flottans befäl och underbefäl med
						» dito af flottans och lotsverkets gemenskap (deraf timmermans- och handtverksstaterna inrättade
T:pt 675,824	—	—	—	675,824	—	

Litt. B.

riksstatens Nionde hufvudtitel.

indragningsstaterna.			Förslag till blifvande riksstat:					
			Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa.	
staten.			Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
.....		37,500: —						
.....		45,000: —						
.....		2,246: —						
.....		6,540: —						
enkor och barn		7,200: —						
skogsskolorna		9,000: —						
högskolan		3,500: —						
och vattenbyggnadsstyrelsen, hvilka uppbära lön		1,300: —	112,286	—	—	—	112,286	—
.....		4,640: —						
.....		28,080: —						
underbefäl med vederlikar.....		67,708: —	100,428	—	—	—	100,428	—
.....			243,640	—	—	—	243,640	—
.....	36,320: —							
.....	16,650: —	52,970: —						
vederlikar, *förslagsanslag*		100,000: —						
högst 9,030 kronor till den för daglönare å f. d. invalidstat) *förslagsanslag*		66,500: —	219,470	—	—	—	219,470	—
		Transport	675,824	—	—	—	675,824	—

	1894 års riksstat anslår:						
	Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa.		
	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
T:pt	675,824	—	——	—	675,824	—	
	60,350	—	——	—	60,350	—	Invalidhusfonden.....
	4,000	—	——	—	4,000	—	För blesserade öfver- och underofficerare, *reservationsanslag*
	78,000	—	——	—	78,000	—	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt att af tullmedlen
	69,851	—	——	—	69,851	—	Bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid
	357,373	—	——	—	357,373	—	Bidrag till folkskolelärares pensionering .....
	63,500	—	——	—	63,500	—	Bidrag till folkskolelärarnes enke- och pupillkassa .....
	6,000	—	——	—	6,000	—	Bidrag till kongl. teaterns pensionskassor .....
S:gr	1,314,898	—	——	—	1,314,898	—	
							B. **Allmänna**
	1,784,257	—	600	—	1,784,857	—	Till diverse föremål, *förslagsanslag*. Nuvarande anvisning i *Ökas* för jemnande af samtliga hufvudtitlarnes slutsummor
S:a	3,099,155	—	600	—	3,099,755	—	

		Förslag till blifvande riksstat:					
		Anvisning i kontant.		Ersättning för indragen indelning m. m. på *förslag*.		Summa.	
		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.
Transport		675,824	—	——	—	675,824	—
.....		60,350	—	——	—	60,350	—
.....		4,000	—	——	—	4,000	—
direkt utgå, *förslagsanslag*		78,000	—	——	—	78,000	—
allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.		69,851	—	——	—	69,851	—
.....		357,373	—	——	—	357,373	—
.....		63,500	—	——	—	63,500	—
.....		6,000	—	——	—	6,000	—
S:gr		1,314,898	—	——	—	1,314,898	—
indragningsstaten.							
kontant	1,784,257: —						
med	1,535: —	1,785,792	—	600	—	1,786,392	—
Summa		3,100,690	—	600	—	3,101,290	—

Bil. Litt. C.

Tabell öfver extra ordinarie anslag under riksstatens Nionde hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Pensionsstaten.		
För upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner, *förslagsanslag*	1,540,000	—

Stockholm, Associations-Boktryckeriet, 1894.